

เพลงโพล์คของคำเมือง ของสุนทรี เวชานนท์ Lanna Folksongs by Suntaree Weachanon

ตติยา สายบัวพัทธ์*
Tatiya Saibuaphat

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหา การใช้ภาษา และภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในเพลง โพล์คของคำเมืองของสุนทรี เวชานนท์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การอ่านวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาของเพลงเกี่ยวกับความรัก นิทานพื้นบ้าน วัฒนธรรมประเพณีของชาวล้านนา ข้อเตือนใจ และธรรมชาติ การใช้ภาษา พบว่าเพลงของ สุนทรี เวชานนท์ ส่วนใหญ่จะใช้ทั้งภาษาล้านนา (คำเมือง) บางเพลงใช้คำเมืองปนภาษาไทยกลาง คำเมืองปน ภาษาต่างประเทศมีบ้างประปราย มีการใช้คำซ้ำ คำซ้อน คำที่มีความหมายโดยตรง และคำที่มีความหมายโดยนัย ส่วนภาพสะท้อนสังคม พบว่าในเนื้อเพลงจะสะท้อนถึง สังคมล้านนา เช่น อุปนิสัยคนล้านนา การเปลี่ยนแปลง ของสังคม วัฒนธรรมด้านอาหารและอาชีพ ฯลฯ

คำสำคัญ : บทเพลง เนื้อหา ภาษา ภาพสะท้อนสังคม

Abstract

The research aims to study about the content, language usage and social image

reflection which were appeared in Kam Muang (Northern Dialect) folk songs of Suntaree Wechanon. The research instrument for collecting data is the content analysis.

The research has shown that the song content are about love, folkstory, Lanna culture, proverbs and nature. There are local, common, local-common, and some local-foreign languages, as well as using the word overlap in her songs. Meaning of direct word and figurative meaning. For the reflections on social, their song contents reflect Lanna society as well, the character of Lanna people, social changes, and the culture of cuisine and career

Keywords : Song words, Content, Language, Social image reflection

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรง พระราชานิพนธ์แปล (จากต้นฉบับของวิลเลียม เช็กสเปียร์)

* นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

เรื่องเวนิสวานิช (The Merchant of Venice) ไว้ว่า

อันชนใดไม่มีดนตรีกาล อีกใครฟังดนตรีไม่เห็นเพราะ

ดนตรีหรือบทเพลงจะสร้างความเพลิดเพลินให้แก่คนทุกยุคทุกสมัย มีคุณค่าทางด้านจิตใจ เสริมสร้างความเจริญงอกงามให้แก่สังคม และที่สำคัญบทเพลงจะสะท้อนเรื่องราวชีวิตความเป็นอยู่ สภาพสังคม และวัฒนธรรม เมื่อมีบทเพลงก็ย่อมจะต้องมีนักร้อง ซึ่งทำหน้าที่นำเสนอเนื้อหา ท่วงทำนอง ผู้ที่จะร้องเพลงได้นั้นต้องอาศัยอารมณ์หรือสุนทรียะทางด้านอารมณ์เป็นอย่างมาก เพราะจะช่วยส่งเสริมให้บทเพลงนั้นน่าฟังมากยิ่งขึ้น เกิดความรู้สึกคล้อยตาม และเกิดภาพพจน์ทางด้านสุนทรียะอย่างยิ่ง

สุนทรี เวชานนท์ เป็นศิลปินเพลงพื้นบ้านล้านนาที่ถือได้ว่าประสบความสำเร็จอย่างงดงามบนถนนสายดนตรี รางวัลพระพิฆเนศทองคำพระราชทาน ปี 2540 สาขาศิลปินเพลงพื้นบ้านล้านนา และรางวัลผู้ใช้ภาษาไทยถิ่นดีเด่น ประจำปี 2551 เป็นเครื่องยืนยันถึงคุณภาพของศิลปินเพลงพื้นบ้านล้านนาท่านนี้เป็นอย่างยิ่ง ถือได้ว่าเป็นตัวแทนคนภาคเหนือ ด้วยน้ำเสียงที่เป็นเอกลักษณ์ การแต่งกาย และภาษาพูด ที่บ่งบอกถึงความภาคภูมิใจในการเป็นคนภาคเหนืออย่างแท้จริง ส่งผลให้โดดเด่นและเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในฐานะศิลปินเพลงโฟล์คของคำเมือง

การวิจัยครั้งนี้ ต้องการศึกษานโยบาย การใช้ภาษา และภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในเพลงโฟล์คของคำเมืองของสุนทรี เวชานนท์

ผู้วิจัยสนใจเพลงโฟล์คของคำเมือง เพราะต้องการทราบถึงเนื้อหา การใช้ภาษา และภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในเพลงโฟล์คของ เพื่อให้คนภาคเหนือรุ่นใหม่หันมาสนใจเพลงและภาษาล้านนาหรือคำเมืองร่วมสืบสานวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของคนภาคเหนือให้คงอยู่ต่อไป เพราะนับวันภาษาคำเมือง และวิถีชีวิตแบบคนเมืองเริ่มที่จะเลือนหายไปจากวิถีคนเมือง

ในสันดานเป็นคนชอบกลนัก เขานั้นเหมาะคิดขบถอัปลักษณ์

การศึกษาเนื้อหา การใช้ภาษา ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในเพลงโฟล์คของคำเมืองของ สุนทรี เวชานนท์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดด้านสภาพสังคมล้านนา

มณี พยอมยงค์ (2522 : 15) ได้กล่าวถึงสภาพสังคมล้านนาในอดีตไว้ว่า ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ด้านการศึกษา รัฐบาลได้มีการกระจายโอกาสในการศึกษาเข้าไปอย่างทั่วถึง ด้านค่านิยม คนล้านนามักเป็นผู้ที่มีใจกว้างขวาง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ นับถือพระพุทธศาสนา จึงยึดมั่นในคำสอนตามพุทธปรัชญาและเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม ด้านความเป็นอยู่ ส่วนใหญ่จะมีความผูกพันกับธรรมชาติ ด้านวัฒนธรรมประกอบไปด้วย วัฒนธรรมการแต่งกาย วัฒนธรรมอาหาร และประเพณีต่าง ๆ

2. แนวคิดด้านภาษา

ภาษาถือเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ติดต่อซึ่งกันและกัน ซึ่งมีอยู่ 2 รูปแบบด้วยกัน คือ ภาษาพูดและภาษาท่าทาง มีนักภาษาศาสตร์ท่านได้ให้ความหมายของภาษาไว้ เช่น เอกรินทร์ สีมหาค (2547 : 102) ได้กล่าวไว้ว่า “ภาษา หมายถึงสิ่งที่สามารถสื่อความหมายได้ ไม่ว่าจะเป็นตัวอักษร สัญลักษณ์ กิริยาท่าทาง ผู้ส่งสารทำให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจได้ตามความต้องการ และแทนสิ่งที่เราพูดถึง”

3. แนวคิดด้านปัจจัยหลักในวรรณกรรม

บุญยงค์ เกศเทศ (2536:24) ได้กล่าวถึงปัจจัยหลักในวรรณกรรมว่า องค์ประกอบของวรรณกรรมมีหลายประการ ผู้ศึกษาควรต้องหยิบยกแต่ละเรื่องมาพิจารณาแจกแจง วินิจฉัยและนำเสนอในทุกแง่มุม ทั้งนี้ เพื่อให้การตรวจสอบวรรณกรรมชิ้นนั้นได้อย่างกระจ่างชัด ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยหลักในการสร้างสรรค์วรรณกรรมที่อาจ

นำมาชี้แนะได้ โดยได้แบ่งออกเป็น ท่วงทำนองการเขียน
ลีลาเนื้อความ และการใช้ภาษา

4. แนวคิดด้านศิลปะการประพันธ์

กุหลาบ มลลิกะมาส (2525 : 163-174)
กล่าวถึงการประพันธ์ร้องกรองไว้ว่า ความไพเราะของ
ภาษา กวี หรือคำประพันธ์ร้องกรองจำแนกได้ 2 ประการ
คือ ความไพเราะอันเกิดจากเสียงของถ้อยคำ ประกอบ
ไปด้วยเสียงของพยัญชนะ สระ เสียงสัมผัสคล้องจอง
ลีลาจังหวะ การเลียนเสียงธรรมชาติ และการเล่นคำ
ความไพเราะอันเกิดจากความหมายของถ้อยคำ ประกอบ
ไปด้วยการสรรคำ การพรรณนาความโดยตรง และ
การพรรณนาความโดยการเปรียบเทียบ

ชวน เพชรแก้ว (2524 : 27) อธิบาย
ความหมายของภาพพจน์ไว้ว่า ภาพพจน์ หมายถึง
การสร้างโนภาพให้เกิดขึ้น โดยอาศัยถ้อยคำสำนวน

โดยแบ่งออกเป็น 6 แบบ คือ แบบอุปมา แบบอุปลักษณะ
แบบบุคลาธิษฐาน แบบอภิปจน์ แบบนามนัย และแบบ
เล่นเสียงและจังหวะ

5. แนวคิดด้านคุณค่าและเกณฑ์การประเมิน

เชิงวรรณกรรม

กุหลาบ มลลิกะมาส (2527 : 7) ได้อธิบาย
ไว้ว่า วรรณศิลป์เป็นศิลปะการเรียบเรียง หรือการประพันธ์
ที่มีบทบาทอย่างสำคัญที่จะทำให้วรรณกรรมเป็นวรรณคดี
คือเป็นวรรณกรรมที่ควรแก่การยกย่องว่ามีคุณค่าสูง

แนวทางในการศึกษาพิจารณาคุณค่า
เชิงวรรณศิลป์นั้น พระยาอนุมานราชชนและกุหลาบ
มลลิกะมาส ได้เสนอหลักสำคัญ 6 ประการ ดังต่อไปนี้
อารมณ์สะเทือนใจ ความนึกคิดและจินตนาการ การ
แสดงออก ท่วงทำนองการแต่ง เทคนิคหรือกลวิธี
องค์ประกอบ

กรอบแนวคิด

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาเนื้อหา การใช้ภาษา และภาพสะท้อนสังคม ที่ปรากฏในเพลงโพล์คของคำเมือง ของสุนทรี เวชานนท์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหาการใช้ภาษา และภาพสะท้อนสังคม ที่ปรากฏในเพลงโฟล์คของคำเมือง ของสุนทรี เวชานนท์ โดยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary research) ประเภทงานวิจัยคุณภาพ (Qualitative research) มีลำดับการดำเนินการดังนี้

1. รูปแบบการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ศึกษาเนื้อหา การใช้ภาษา และภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในเพลงโฟล์คของคำเมือง ของสุนทรี เวชานนท์

2. แหล่งข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลที่เป็นปฐมภูมิ คือ การสัมภาษณ์นักร้อง และศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ จากข้อมูลที่ได้มาจากซีดีเพลง และเอกสารที่มีผู้รวบรวมไว้ เพลงที่นำมาศึกษามีด้วยกันทั้งหมด 42 เพลง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการในการวิจัย โดยการอ่านวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นแนวทางการศึกษาเนื้อหา การใช้ภาษา และภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในเพลงโฟล์คของคำเมือง ของสุนทรี เวชานนท์

ผลการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

1.1 จากการศึกษาเนื้อหาพบว่าเพลงของสุนทรี เวชานนท์ กล่าวถึงความรักในลักษณะต่าง ๆ แยกออกได้เป็น 3 ด้าน คือ ความรักของหนุ่มสาว แยกย่อยออกได้ 2 รูปแบบคือ ความรักที่สมหวัง และความรักที่ผิดหวัง ความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก และความรักต่อเพื่อนมนุษย์

1.2 จากการศึกษาเนื้อหาที่มาจากนิทานพื้นบ้าน พบว่ามีเนื้อหาเรื่องราวที่มาจากนิทานพื้นบ้าน และเรื่องเล่า คือ มะเมียะ เจ้าจันทร์ผมหอม สาวเชียงใหม่ และเอื้องผิ้งจันทนา ฯลฯ

1.3 จากการศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีของชาวล้านนา พบว่ามีเนื้อหาที่แสดงออกถึงวัฒนธรรมล้านนา ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ด้านภาษา (ภาษาคำเมือง) อาหาร เครื่องดนตรี การแต่งกาย และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนล้านนา

1.4 จากการศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับการให้ข้อคิดเตือนใจ พบว่ามีเนื้อหาอยู่ 4 ด้าน คือ การไม่หลงลืมวัฒนธรรมของตนเอง การรักศักดิ์ศรีของผู้หญิง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และความกตัญญูการดูแลผู้ให้กำเนิด

1.5 มีเนื้อหากล่าวถึงธรรมชาติ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งทางด้านป่าเขาลำเนาไพร ดอกไม้เมืองเหนือหลากชนิด และที่กล่าวถึงมากที่สุดคือดอกกล้วยไม้ (ดอกเอื้อง)

2. ด้านการใช้ภาษา

2.1 พบว่าเพลงของสุนทรี เวชานนท์ มีการใช้ภาษาคำเมืองจำนวนทั้งสิ้น 27 เพลง คือ สาวเชียงใหม่ เจ้าจันทร์ผมหอม ยินดีเจ้า แอ้วดอยคนขี้เผ้า ลูกพ่อขาย สาวเชียงดาว ล่องแม่วัง คิดเหงหามะเมียะ คำแม่ แม่ปิง เราขอ กาสะลอง พรหมอ้อลูกบ้านเรา ไฟหามาเซ เช่นดินเช่นฟ้า ล่องแม่ปิง แม่ฮ้อยแก้ว เชิญทางนี้พี่ชาย รู้เธอเพอเระ ดึงฮักเดียว เดือนดับที่ดอยหลวง และสาวหลายดอย ภาษาคำเมืองที่ใช้มีทั้งภาษาคำเมืองที่เก่าแก่ที่ผู้ฟังบางคนอาจไม่เข้าใจ ความหมาย และภาษาคำเมืองที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นภาษาง่าย ๆ ปะปนกันไป

2.2 การใช้ภาษาคำเมืองปนภาษาไทย พบว่ามีการใช้ภาษาคำเมืองปนภาษาไทย เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจเนื้อหาของบทเพลงมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะผู้ฟังที่เป็นคนต่างถิ่นสามารถที่จะเข้าใจความหมายได้ง่ายขึ้น ดังบทเพลงชื่อ ข้ามฟ้าแดนดอย เอื้องแซะ และงามแท้

2.3 การศึกษาการใช้ภาษาไทยกลาง พบว่ามีภาษาไทยกลางทั้งหมด 7 เพลง คือ เอื้องผิ้งจันทนา รวงวัลแต่คนช่างฝัน รักสับสน แต่หนุ่มสาวผู้ร่าราน ดอกฝิ่น เพื่อน และอ้าววัง เป็นเพลงที่ร้องเพื่อให้ผู้ฟัง

ทั้งประเทศได้รับฟัง และเข้าใจเพลงง่ายขึ้น แต่ถึงแม้ว่าจะเป็นภาษาไทยกลางแต่ด้วยน้ำเสียงที่เป็นเอกลักษณ์ของสุนทรี เวชานนท์ ทำให้เพลงที่ใช้ภาษาไทยกลางมีกลิ่นอายความเป็นคนเมืองล้านนาได้อย่างดียิ่ง

2.4 การใช้ภาษาคำเมืองปนภาษาต่างประเทศพบว่ามีการใช้คำภาษาต่างประเทศ คือ ภาษาอังกฤษ ทั้งหมด 4 เพลง คือ ดอกไม้เมือง ยินดีต้อนรับ สับปะสีซึ้ง และของกินคนเมือง ภาค 2 โดยเพลงดอกไม้เมืองจะกล่าวถึงชื่อดอกไม้ที่เป็นดอกไม้ต่างประเทศ (เฮลีสี้ออก เฮลิโกเนีย ฮายเดรนเนีย แอสเตอร์ เยอบีร่า แคทลียา แกลดิโอลัส แคลดัส บัตเตอร์ฟลาย) เกือบทั้งเพลง การนำภาษาต่างประเทศเข้ามาปนภาษาคำเมืองก็เพื่อแสดงให้เห็นถึงการผสมผสานทางด้านภาษาได้อย่างงดงาม

2.5 การใช้คำซ้ำ คำซ้อน พบว่ามีการใช้คำซ้ำทั้งหมด 12 เพลง รวม 20 คำ และคำซ้อนทั้งหมด 29 เพลง รวม 112 คำ การใช้คำซ้ำ คำซ้อนส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของการนำคำภาษาคำเมืองมาซ้อนกับภาษาไทยกลาง ทำให้มีความแปลก เช่น คำว่า ค่ายล้ำ ค่ายเหลือ ระเหวอน ชมหมองใจไหม้ เป็นต้น

2.6 การใช้คำที่มีความหมายโดยตรง พบว่ามีการใช้คำที่มีความหมายโดยตรงในบทเพลง เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายของคำได้ง่ายขึ้น เช่น เอื้องผิงจันผา (ดอกเอื้องผิงและต้นจันผาที่มักจะขึ้นอยู่บนหน้าผาสูงชัน)

2.7 การใช้คำที่มีความหมายโดยนัย พบว่ามีการใช้คำที่มีความหมายโดยนัยหรือความหมายแฝงแทรกอยู่ในบทเพลง ทำให้บทเพลงมีความไพเราะน่าฟังมากยิ่งขึ้น เช่น คำว่า กาสะลอง เอื้องแซะ (ผู้หญิงเหนือ) ภูผิง (ผู้ชาย) หนูหน้อย (ผู้ที่ไม่มียศทิพ) เป็นต้น

3. ภาพสะท้อนสังคม

3.1 การศึกษาภาพสะท้อนสังคมด้านวัฒนธรรมประเพณี จากเพลงโพล์คของคำเมือง ของสุนทรี เวชานนท์ จำนวน 42 เพลง พบว่า ด้านวัฒนธรรมประเพณีประกอบไปด้วย อาหารพื้นเมือง การแต่งกาย (ผู้ชายสวมเสื้อหม้อห้อม กับกางเกงสะดอ ผู้หญิงใส่เสื้อ

บ่าห้อยกับผ้าซิ่น) ประเพณี (สงกรานต์ ลอยกระทง หอดกฐิน) เครื่องดนตรี (สะล้อ ซอ ซึง กลอง) การเลือกคู่ครอง

3.2 การศึกษาภาพสะท้อนสังคมด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ พบว่าวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ปรากฏในเพลงนั้นแยกได้เป็น 3 ด้าน ดังนี้ อาชีพ (ค้าขาย เกษตรกรรม) อุปนิสัยของคนล้านนา (ร่าเริงแจ่มใส มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เข้มแข็งเด็ดเดี่ยวในบางกรณี) การเปลี่ยนแปลงของสังคมล้านนา (ด้านอาหาร การแต่งกาย และภาษา)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา มีเนื้อหาอยู่ด้วยกันทั้งหมด 5 กลุ่มด้วยกัน คือ

1.1 เกี่ยวกับความรัก เป็นความรักที่มีทั้งรักที่สมหวัง รักที่ผิดหวัง ความรักที่พ่อแม่มีต่อลูก รวมถึงความรักที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เพลงโพล์คของคำเมือง ของสุนทรี เวชานนท์ จะมีเนื้อหาส่วนใหญ่ที่กล่าวถึงเรื่องราวของความรัก ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่าความรักเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ทำให้มนุษย์อยู่รวมกันได้อย่างสันติสุข และขณะเดียวกันความรักก็ก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานที่ไม่สมหวัง ซึ่งถือเป็นเรื่องปกติธรรมดาของมนุษย์ที่มีทั้งความทุกข์และความสุขคละเคล้านกันไป

1.2 นิทานพื้นบ้านหรือเรื่องเล่า ทำให้ผู้ฟังได้รับทราบเนื้อหาสาระที่อยู่ในนิทานพื้นบ้านหรือเรื่องเล่า บางครั้งอาจต้องการนำมายกตัวอย่างเพื่อให้บทเพลงมีความน่าฟังมากยิ่งขึ้น รวมทั้งทำให้ผู้ฟังเข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

1.3 วัฒนธรรมล้านนา ล้านนาเป็นดินแดนที่มีวัฒนธรรมที่งดงาม สืบทอดกันมาหลายยุคสมัยบอกถึงความเจริญงอกงาม และความมีวัฒนธรรมที่สูงส่ง ก่อให้เกิดความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นนั้น ๆ และวัฒนธรรมบางเรื่องก็เริ่มที่จะเลือนหายไป เพลงของ สุนทรี เวชานนท์ จึงได้หยิบยกเรื่องราวต่าง ๆ เหล่านั้นมาขับร้องเป็นบทเพลง เพื่อสะท้อนให้เห็นสิ่งที่กำลังจะหายไปของล้านนา

ไม่ควรที่จะลืมเลือน เช่น วัฒนธรรมด้านภาษา (คำเมือง) และ การแต่งกาย เป็นต้น

1.4 ข้อเตือนใจ การดำเนินชีวิตของมนุษย์เรา ถ้าไม่ได้ย้อนกลับมามองดูตนเอง หันกลับมามองดูคนรอบข้าง อาจทำให้เราละเลย หลงลืมว่ายังมีสิ่งใด หรือใครบ้างที่เราควรจะกลับไปให้ความสำคัญ ดูแลรักษาเนื้อหาที่แทรกข้อเตือนใจในบทเพลงของสุนทรี เวชานนท์ ก็เพื่อให้ข้อคิดเตือนใจให้ผู้ฟังได้หันกลับมามองและให้ความสำคัญกับสิ่งที่เราได้ละเลยไป เช่น การละเลยบุพการี ทรพยาการธรรมชาติ เป็นต้น รวมถึงการรักศักดิ์ศรีของผู้หญิงล้านนา

1.5 กล่าวถึงธรรมชาติ ภาคเหนือถือเป็นดินแดนที่มีธรรมชาติที่งดงาม ธรรมชาติส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงมีพันธุ์ไม้หลากหลายชนิดล้วนแล้วแต่งดงามแทบทั้งสิ้น การที่เนื้อเพลงโฟล์คของคำเมืองของสุนทรี เวชานนท์ ได้กล่าวถึงธรรมชาติเพราะต้องการนำเสนอถึงความสวยงามของธรรมชาติในภาคเหนือให้ปรากฏชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. ด้านการใช้ภาษา มีการใช้ภาษาอยู่ด้วยกันทั้งหมด 7 ประเภทด้วยกัน ได้แก่

2.1 การใช้ภาษาคำเมือง จากการศึกษาด้านการใช้ภาษาทำให้ทราบว่าที่สุนทรี เวชานนท์ ร้องเพลงที่เป็นภาษาคำเมืองเพราะผู้ประพันธ์ต้องการให้สุนทรี เวชานนท์เป็นสื่อให้คนเมืองหันมาใช้ภาษาของตนเอง และมองว่าภาษาคำเมืองเป็นภาษาที่ไพเราะงดงามไม่แพ้ภาษาใดใด ภาษาคำเมืองทำให้เราภาคภูมิใจในความเป็นคนเมืองมากยิ่งขึ้น เพราะสามารถแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของคนเมืองได้อย่างชัดเจน

2.2 การใช้ภาษาคำเมืองปนภาษาไทย ทำให้ได้ทราบว่าการเลือกเพลงที่มีภาษาคำเมืองปนภาษาไทยก็เพื่อให้คนต่างถิ่นเข้าใจเนื้อหาของบทเพลงมากยิ่งขึ้น จะทำให้สามารถเข้าถึงกลุ่มของผู้ฟังได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งเข้าทำนองว่า คนเมืองฟังได้ คนไทยฟังดี

2.3 การใช้ภาษาไทยกลาง การเลือกเพลงที่มีเนื้อหาเป็นภาษากลางเพราะสามารถรับฟังได้ทุกคน

เพราะการใช้ภาษากลางถือเป็นภาษาสากลของคนไทย และนักร้องส่วนใหญ่ก็เลือกที่จะร้องเพลงภาษาไทยกลาง แต่สิ่งหนึ่งที่จะแสดงให้เห็นถึงความเป็นตัวตนของคนร้อง บุคคลนั้น คือน้ำเสียง สุนทรี เวชานนท์ ถึงแม้ว่าจะร้องเพลงที่เป็นภาษาไทยกลางแต่ก็ยังคงมีกลิ่นอายของความเป็นล้านนาผ่านน้ำเสียงและการแต่งกายของตนเอง

2.4 การใช้ภาษาคำเมืองปนภาษาต่างประเทศ มีอยู่ด้วยกันทั้งหมด 4 เพลง เป็นลักษณะของการนำภาษาถิ่น (คำเมือง) มาผสมผสานกับภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) แต่จะเป็นลักษณะของการแทรกภาษาต่างประเทศเข้าไปในบางคำเท่านั้น และคำส่วนใหญ่ก็เป็นคำที่มีลักษณะเฉพาะ ต้องใช้การทับศัพท์เท่านั้น เช่น ชื่อของดอกไม้ต่างประเทศ แต่ละชนิดที่ปรากฏในเพลงดอกไม้เมือง หรือคำทักทายสั้น ๆ ในเพลงยินดีต้อนรับ และสับปะสีซึ่คุย (ฮัลโลเวลคัม ฟรี) เป็นต้น

2.5 การใช้คำซ้ำ คำซ้อน บทเพลงที่ขับร้องสุนทรี เวชานนท์ ผู้ประพันธ์ต้องการย้ำความหมายของคำให้หนักแน่นยิ่งขึ้น จุดเด่นของการใช้คำซ้ำในเพลงของ สุนทรี เวชานนท์ คือ ผู้ประพันธ์นำคำภาษาถิ่นมาซ้ำในบทเพลง เช่น งามแท้ ๆ วอย ๆ เป็นต้น การใช้คำซ้ำที่เป็นภาษาคำเมืองนี้ ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ทางภาษาของเพลงคำเมืองได้อย่างหนึ่ง

ส่วนคำซ้อน ในบทเพลงโฟล์คของคำเมืองของสุนทรี เวชานนท์ ส่วนใหญ่ใช้คำซ้อน 4 พยางค์ เช่น ขาบซึ่งข่านทรวง หายแซบหายสอย ขึ้นฟ้าเมืองบนข่มมອງใจไหม้ ลาร้างห่างไป และพรากหายตายจาก เป็นต้น คำซ้อนเหล่านี้มีจุดประสงค์คือย้ำคำให้หนักแน่นยิ่งขึ้น บทเพลงจึงมีความไพเราะและมีส่วนทำให้บทเพลงโฟล์คของคำเมือง ของ สุนทรี เวชานนท์ ได้รับความนิยม

2.6 การใช้คำที่มีความหมายโดยตรง ทำให้เข้าใจความหมายของบทเพลงได้ง่ายขึ้น เพราะเนื้อเพลงส่วนใหญ่เป็นภาษาคำเมือง การใช้คำที่มีความหมายโดยตรงจะสามารถสื่อความหมายได้ทันที

แม้ผู้ฟังจะเป็นคนต่างถิ่นที่ไม่ค่อยเข้าใจภาษาคำเมืองมากนัก ก็สามารถเข้าใจภาษาในเนื้อเพลงได้ หรือถ้าผู้ฟังเป็นคนเมืองก็มักจะใช้คำเหล่านี้ในการพูดคุยติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน

2.7 การใช้คำที่มีความหมายโดยนัย ทำให้บทเพลงมีความโดดเด่นในด้านของภาษา เพราะการใช้คำที่มีความหมายโดยนัยแทรกในบทเพลงนั้น ผู้ฟังจะต้องเข้าใจความหมายโดยตรงก่อน จึงจะทำให้ตีความภาษาโดยนัยได้ แต่การที่จะทราบได้ว่าคำไหนมีความหมายโดยนัย จะต้องดูที่บริบทของคำก่อนเพราะบริบทจะช่วยสื่อหรือชักนำให้เข้าใจคำที่มีความหมายโดยนัยได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งผู้ฟังที่จะเข้าใจภาษาที่มีความหมายโดยนัยจะเป็นคนเมืองมากกว่าคนภาคอื่นเพราะเป็นภาษาที่เข้าใจยาก

3. ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในเพลง โพล์ของคำเมือง ของสุนทรี เวชานนท์นั้น ปรากฏอยู่ด้วยกันทั้งหมด 2 ด้าน ได้แก่

3.1 ด้านวัฒนธรรมประเพณี แบ่งย่อยออกเป็น 5 ด้านดังต่อไปนี้

3.1.1 อาหาร กล่าวถึงอาหารหลากหลายชนิดของชาวล้านนาเป็นอาหารที่เป็นของคนเมือง จากการศึกษารื่องดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าล้านนาเป็นถิ่นที่มีอาหารอุดมสมบูรณ์และหาได้ง่ายในท้องถิ่น อาหารส่วนใหญ่จะเป็นอาหารประเภทแกงผักชนิดต่าง ๆ รวมถึงน้ำพริกหลากหลายชนิด

3.1.2 การแต่งกาย คนภาคเหนือจะมีรูปแบบการแต่งกายที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง คือ ผู้ชายจะสวมเสื้อหม้อห้อมกับเตี๋ยว(กางเกง)สะดอ ส่วนผู้หญิงจะเกล้ามวยผมเสียบดอกขอมพอ (ดอกหางนกยูง) ใส่เสื้อผ่าห้อย (เสื้อคอกระเช้า) และสวมผ้าถุง

3.1.3 ประเพณี ภาคเหนือได้ชื่อว่ามีวัฒนธรรมและประเพณีที่ทรงคุณค่า ซึ่งวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ เหล่านี้ จะสอดแทรกอยู่ในวิถีของคนภาคเหนือโดยรวมเอาพระพุทธศาสนาเข้ามาเชื่อมโยงด้วย เช่น ประเพณีสงกรานต์ ขนทรายเข้าวัด ปอยหลวง และประเพณีลอยกระทง เป็นต้น บทเพลงของสุนทรี เวชานนท์

ที่ผู้ประพันธ์สอดแทรกประเพณีต่าง ๆ เหล่านี้ลงไป เพื่อต้องการสื่อให้คนภาคอื่น ๆ ได้เห็นถึงประเพณีต่าง ๆ ที่คนภาคเหนือยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมายาวนาน

3.1.4 เครื่องดนตรี คนภาคเหนือจะมีเครื่องดนตรีประจำท้องถิ่นของตน ซึ่งแสดงถึงการมีศิลปะในเรื่องของความบันเทิง นอกจากนี้เครื่องดนตรียังสามารถใช้เป็นเครื่องผ่อนคลายความตึงเครียด ความเหน็ดเหนื่อยจากการทำงานประจำ เครื่องดนตรีของคนภาคเหนือที่ปรากฏในบทเพลงของสุนทรี เวชานนท์ประกอบไปด้วย สะล้อ ซอ ซึง ข้อง แฉ่ กลองแฉวน ขลุ่ย และพิณ นอกเหนือจากการนำเสนอเครื่องดนตรีในบทเพลงแล้ว ในการขับร้องในแต่ละเพลงยังนำเครื่องดนตรีต่าง ๆ เหล่านี้ไปใช้ประกอบการให้ทำนองเพลงด้วยเช่นกัน

3.1.5 การเลือกคู่ครอง โดยปกติแล้ว การเลือกคู่ครองไม่ว่าผู้ชายหรือผู้หญิงต่างก็ต้องการคู่ครองที่ดี มีความเข้าอกเข้าใจกัน เห็นความสำคัญและให้เกียรติซึ่งกันและกัน จึงจะสามารถอยู่ด้วยกันได้อย่างมีความสุข คำสอนเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองที่ปรากฏในบทเพลงของสุนทรี เวชานนท์ เช่น เพลงคำแม่ที่เตือนใจลูกสาวให้เลือกคนที่มีความรัก จริงใจ และขยันทำงาน จะทำให้พบเจอคนที่ดี เพราะการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนละเอียดรอบคอบจะส่งผลให้การตัดสินใจไม่ผิดพลาด

3.2 ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่

3.2.1 การประกอบอาชีพ เนื่องจากดินแดนล้านนาเป็นดินแดนที่มีความอุดมสมบูรณ์ ทางด้านทรัพยากรต่าง ๆ เช่น แม่น้ำ ป่าไม้ รวมถึงพื้นที่เพาะปลูกที่เอื้อสำหรับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและค้าขาย ซึ่งถือได้ว่าเป็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนล้านนามาทุกยุคทุกสมัย และประชากรส่วนใหญ่ก็สามารถหารายได้ได้จากภาคเกษตรกรรม ทำไร่ ทำนา ทำสวน การประกอบอาชีพของคนภาคเหนือที่ปรากฏในบทเพลงของสุนทรี เวชานนท์ จะมีอยู่ด้วยกัน 2 อาชีพ คือ การทำการเกษตร และการค้าขาย ซึ่งสะท้อนถึงสภาพความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย แตกต่างจากเมืองหลวงที่หารายได้จากภาคอุตสาหกรรม

3.2.2 อุปนิสัยคนภาคเหนือ เนื่องจาก

คนภาคเหนือมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ค่อนข้างเรียบง่าย ไม่มีการแข่งขันสูงเหมือนในเมืองกรุง รวมถึงการมีสภาพภูมิอากาศที่เย็นสบาย และภูมิประเทศที่เป็นป่าเขาหล่อเลี้ยงชีวิตคนภาคเหนือจึงเอื้อต่อสภาพจิตใจของคนภาคเหนือ ทำให้คนภาคเหนือส่วนใหญ่เป็นคนใจเย็น มีน้ำใจ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อคนภาคอื่น ๆ รวมถึงคนต่างชาติด้วยเช่นกัน บางครั้งอุปนิสัยลักษณะนี้อาจทำให้บางคนเข้าใจว่าคนภาคเหนือเป็นคนที่ไม่ลือกง่าย สุนทรี เวชานนท์ ได้กล่าวไว้ว่า อยากให้คนกรุงเทพฯ ทุกคนมีท่าทีอ่อนโยนกับคนท้องถิ่น ไม่อยากให้มาทำร้ายกัน ไม่ว่าจะกิริยาหรือทัศนคติที่มองผู้หญิงเหนือ อยากให้มองในแง่บวกบ้าง ไม่ใช่มาฉกฉวยอย่างเดียว เห็นว่าพวกเรามีน้ำใจกับเขาแล้วมาฉกฉวยแอบมาทำร้ายทีหลัง

3.2.3 การเปลี่ยนแปลงของสังคม
ล้านนา แยกได้ 4 ประเภท คือ การแต่งกาย การรับ

เอาวัฒนธรรมต่างถิ่นเข้ามาทำให้การแต่งกายของคนภาคเหนือเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่ทันสมัยมากขึ้น การใส่เสื้อยืด กางเกงยีนส์เป็นอีกหนึ่งวัฒนธรรมที่รับเข้ามา ทำให้ปัจจุบันนี้จะมองเห็นการแต่งกายของคนภาคเหนือในรูปแบบที่ไม่ใช่เสื้อหม้อห้อม กางเกงสะดอ เสื้อผ้าห้อยและผ้าถุง อาหารการกิน จากการรับวัฒนธรรมด้านอาหารจากต่างถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาหารประเภทฟาสฟู้ดที่รับมาจากต่างประเทศ ทำให้คนรุ่นใหม่นิยมรับประทานมากยิ่งขึ้น เพราะความสะดวกสบายในการเลือกซื้อ แตกต่างจากอาหารของคนภาคเหนือที่ต้องมาลงมือปรุงเอง และมีขั้นตอนในการทำซ้ำ อาชีพการงานเนื่องจากปัจจุบันการทำงานในภาคเกษตรกรรมไม่ค่อยเป็นที่นิยม ผู้คนส่วนใหญ่มีความรู้ มีการศึกษาที่สูงขึ้น เป็นปัจจัยที่ทำให้คนภาคเหนือส่วนใหญ่มุ่งที่จะทำงานในเมืองมากยิ่งขึ้น รวมถึงวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมที่ทรงคุณค่าก็เริ่มที่จะเลือนหายไปเช่นกัน

บรรณานุกรม

- กุหลาบ มัลลิกามาต. 2525. *ความรู้ทั่วไปทางวรรณคดี*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
_____. 2529. *วรรณกรรมไทย*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
ชวน เพชรแก้ว. 2542. *การศึกษาวรรณคดีไทย*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
ดวงมน จิตรจำนง. 2541. *สุนทรียภาพในภาษาไทย*. กรุงเทพฯ : ศยาม.
บุญยงค์ เกศเทศ. 2536. *เลลลอวรรณกรรมไทย*. กรุงเทพฯ : โอ เอ พรินต์เฮาส์.
บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. 2539. *แ่วนวรรณกรรม*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับ ลิขซึ่ง.
บุญเหลือ ใจมโน. 2549. *การแต่งคำประพันธ์*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
มณี พยอมยงค์. 2522. *คติสอนใจชาวล้านนาไทย*. เชียงใหม่ : ธาราทองการพิมพ์.
_____. *วัฒนธรรมล้านนาไทย*. 2524. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
เอกรินทร์ สัมภาค. 2547. *หนังสือเรียนภาษาไทย*. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.